

WANDELNET

Altijd in beweging

Jaarverslag 2022

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
1. Nieuwe huisstijl	4
2. Onderzoek naar de wandelaar	5
3. Kwaliteit landelijk wandelnetwerk	7
4. Routes in de schijnwerpers	10
5. Routedatabank	12
6. Vrijwilligers	14
7. Community	16
8. Het belang van de wandelaar	18
9. Campagnes	21
10. Bureau en bestuur	23
11. Financiële verslaglegging	24

Voorwoord

Alweer een jaar voorbij! In 2022 hebben we weer bijna 2 miljoen mensen op pad geholpen. Dankzij de inzet van bijna 1.000 vrijwilligers hebben we Nederland mooier en toegankelijker gemaakt voor wandelaars.

In coronatijd hebben veel mensen het wandelen ontdekt. Het werd extra zichtbaar hoe belangrijk wandelen is om fysiek en mentaal gezond te blijven, even te ontspannen, om je directe woonomgeving en Nederland te ontdekken. Ook in 2022 was wandelen populair. Wel kreeg wandelen weer meer concurrentie doordat Nederland weer open ging. In de Nationale Wandelmonitor van 2021 gaven jongeren (tot 30 jaar) aan ook na de pandemie te willen blijven wandelen. Samen met ANWB besloten we dieper in deze 'nieuwe' doelgroep te duiken. En het goede nieuws: 34% wandelt meer dan vóór de coronaperiode.

Vanuit onze meerjarenstrategie stellen we in alles de mens te voet centraal; van ommetjesmakers tot lange-afstand-wandelaars en van voetgangers tot wandelaars. We streven ernaar nog beter in te spelen op de populariteit van lopen en de toegenomen vraag naar routes. Met het Betuwepad hebben we een mooie uitbreiding op het landelijk netwerk van meer dan 12.000 kilometer Lange-Afstand-Wandelpaden (LAW) en Streekpaden gerealiseerd. De komende jaren zal onze strategie daarbij meer gericht zijn op nieuwe product-marktcombinaties en de kwaliteit en beleving van routes dan op uitbreiding van het netwerk in kwantitatieve zin. Het aanbieden van rondwandelingen, afgeleid van bestaande LAW's en Streekpaden is daar een succesvol voorbeeld van. De vrijwilligers houden de paden op orde aan de hand van de kwaliteitscriteria.

Ook in 2022 werken we achter de schermen hard aan het agenderen van wandelen en het realiseren en verbeteren van de wandel-infrastructuur. Wanneer spoorwegovergangen of pontjes dreigen te worden afgesloten, lobbyen we voor een goede oplossing. Zo blijft de pont bij Breukelen, een belangrijke verbinding van het Floris V-pad, voorlopig in de vaart en komt er in de toekomst een fietsbrug.

Samen met honderden vrijwilligers met passie en verstand van zaken hebben we afgelopen jaar gewerkt aan wandelen. 'Voor en door wandelaars' is nog steeds een belangrijk motto en onze vrijwilligers spelen daarbij de hoofdrol.

Zonder de inzet van vrijwilligers en de hulp van partners konden we dit niet realiseren. In de provincies zijn routebureaus belangrijke partners, voor het landelijk routenetwerk is de samenwerking met Nivon Natuurvrienden essentieel. Voor

campagnes zoals de Wandel Tijdens Je Werkdag en het belang van onverharde paden werken we met veel partijen samen, van bedrijfsleven tot belangenorganisaties. Bij het agenderen van wandelen bundelen we de krachten met andere organisaties. Extra trots zijn we op onze plek in de Mobiliteitsalliantie. Lopen wordt te vaak vergeten in de discussie over mobiliteit, maar deze deelname bevestigt het belang van wandelen en ook dat het onlosmakelijk is verbonden met het totale mobiliteitssysteem.

Mede dankzij de financiële steun van donateurs, het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, de provincies en andere opdrachtgevers sluit Wandelnet een succesvol jaar af en kijken we uit naar 2023. Medewerkers, vrijwilligers en partners, bedankt voor jullie bijdrage!

We blijven altijd in beweging voor wandelaars.

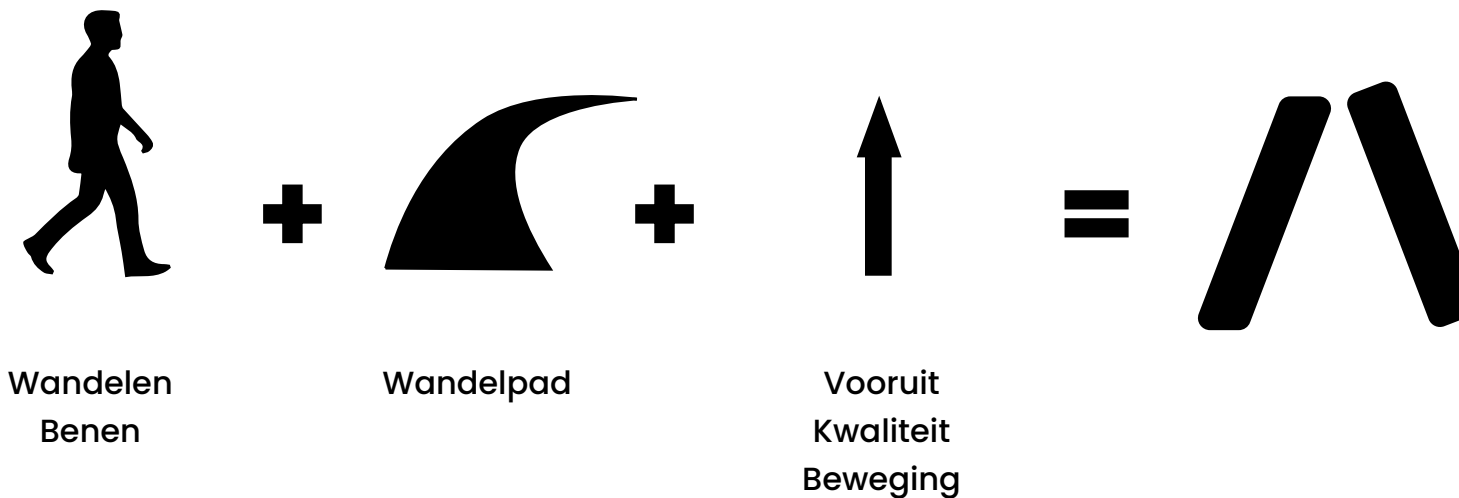

Toon Naber
namens bestuur Stichting Wandelnet

Nieuwe huisstijl

Misschien had je het aan dit document al gezien... Wandelnet heeft een nieuwe huisstijl. Het is een logische stap die volgt uit onze meerjarenstrategie en weer een frisse kijk op de toekomst van wandelen en onze organisatie geeft; 'altijd in beweging'.

Het logo laat zien waar Wandelnet voor staat. Het is simpel en herkenbaar. Wandelnet gaat voor wandelgeluk. Voor iedereen die zich te voet verplaatst in de stad of daarbuiten. Daarbij gaan we constant voor kwaliteit, veiligheid en fun van de wandelroutes. Wandelnet is altijd in beweging.

Nieuwsgierig naar de evolutie van ons logo door de jaren?

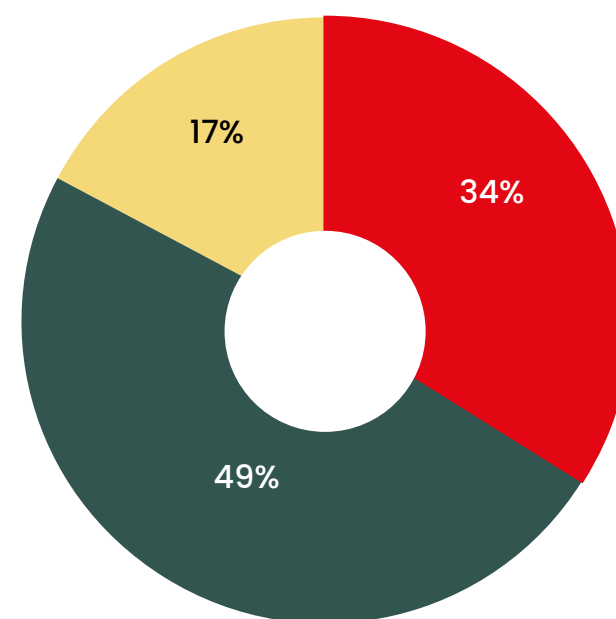
Onderzoek naar de wandelaar

Jongeren tot 30 jaar zijn tijdens coronapandemie massaal gaan wandelen. Het sluiten van alternatieve sportfaciliteiten zorgde ervoor dat veel jongeren in deze periode het wandelen hebben ontdekt. Veel jongeren die toen zijn gaan wandelen, gaven toentertijd aan dit ook na de pandemie te willen blijven doen. Dit kwam naar voren uit de Nationale Wandelmonitor in 2021 uitgegeven door Wandelnet. Tijd om eens dieper in deze 'nieuwe' doelgroep te duiken.

Trendrapport jongeren en wandelen

Wandelnet sloeg de handen ineen met ANWB en deed samen onderzoek. Hoewel jongeren tot de doelgroep van Wandelnet en ANWB behoren, zijn wandelaars van 16 tot 30 jaar (bijna 3,1 miljoen mensen) tot dusver onderbelicht gebleven. Wandelnet en ANWB vinden inzicht in de wensen, behoeften en drijfveren van deze groep belangrijk. Hoe vaak wandelen ze? Hoe plannen en ervaren ze een wandeling? Wat is hun drijfveer om te wandelen? Dit trendrapport geeft antwoord op deze vragen. Het onderzoek is uitgevoerd onder ruim 1.100 jongeren tot 30 jaar.

In 2022 (juli) blijkt dat ruim een derde (34%) van alle jongeren (16 tot 30 jaar) inderdaad meer wandelde dan voor de coronapandemie. Dit zijn ruim één miljoen (1.047.000) jongeren.

- Meer dan vóór de coronaperiode
- Evenveel als vóór de coronaperiode
- Minder dan vóór de coronaperiode

Bron: Kien, Onderzoek Wandelen en Jongeren 2022.

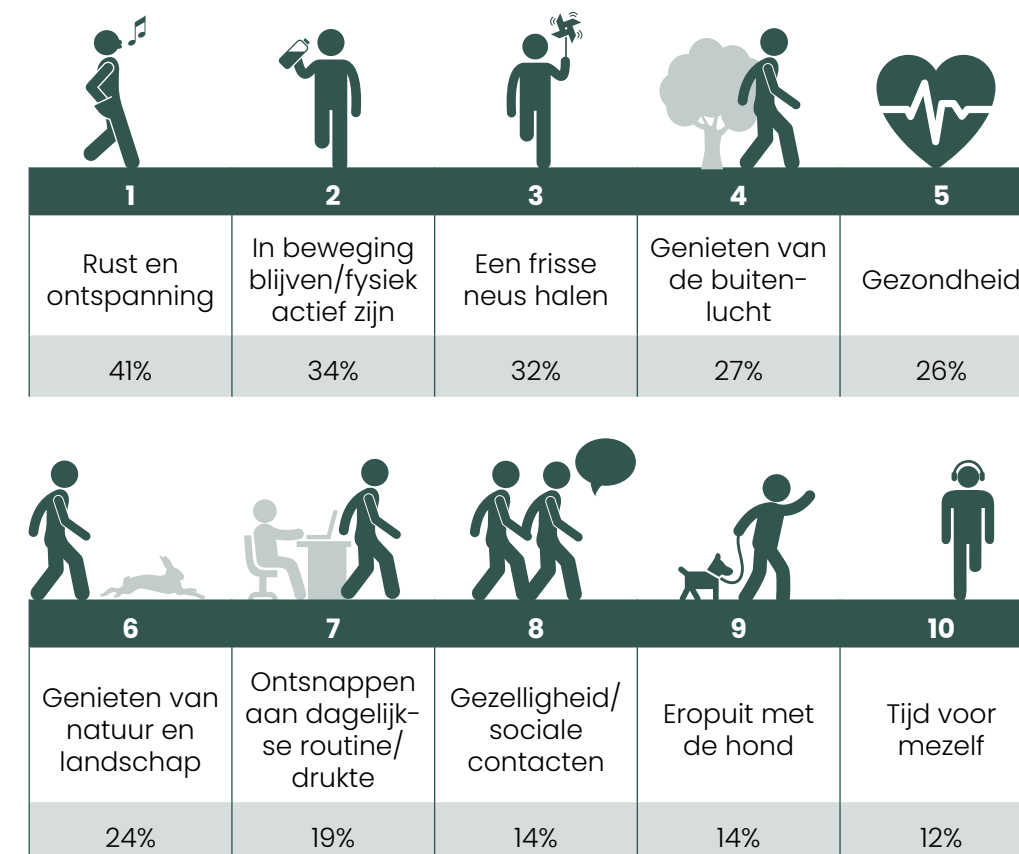
Een zen-momentje in de natuur

Uit het onderzoek blijkt dat jongeren zoeken naar rust en ontspanning in een druk en stressvol leven. Een frisse neus halen in de natuur helpt. Jongeren tot 30 jaar wandelen met name voor rust en ontspanning (41%), om in beweging te blijven (34%) of om een frisse neus te halen (32%). Maar het is ook een manier om te ontsnappen aan de dagelijkse drukte en om bij te praten met vrienden.

Pim: 'Alles in mijn leven is geregeld. Dat geeft stress, een opgejaagd gevoel. Wandelen in de natuur geeft me het gevoel dat ik even niet hoeft na te denken. Een momentje voor mezelf.'

Bron: ANWB, Belevingsonderzoek 'Ik wil wandelen' 2022

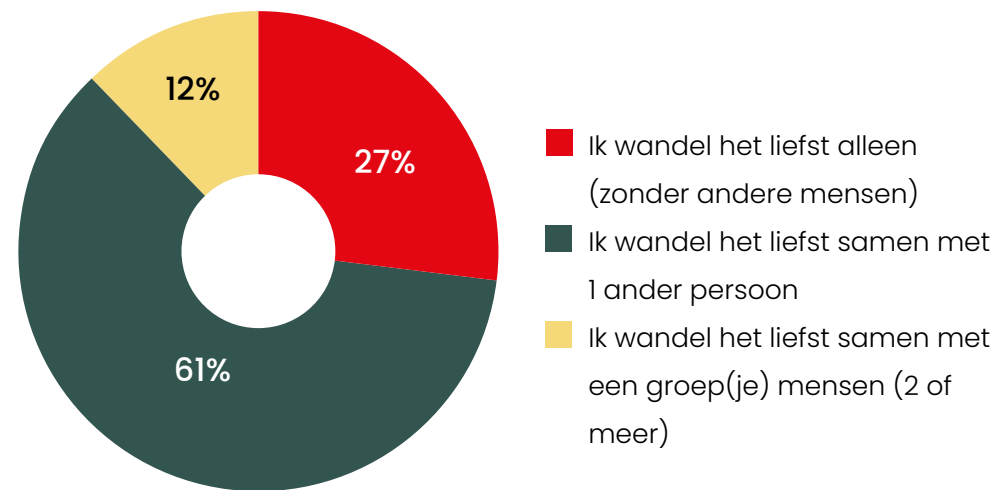
Top 10 redenen van jongeren om te wandelen:

Bron: Kien, Onderzoek Wandelen en Jongeren 2022.

Wandelgezelschap

De grootste groep jongeren (61%) maakt het liefst een wandeling met één vriend(in). 27% wandelt het liefst alleen.

Bron: Kien, Onderzoek Wandelen en Jongeren 2022.

[Lees het hele rapport](#)

Met de inzichten uit het Trendrapport Jongeren en wandelen wil Wandelnet haar wandelaanbod (routes, wandelroute-planners, informatie) en belangenbehartiging verder verbeteren.

Keuze wandelgebied

De aanwezigheid van natuur/groen en rust en ruimte – en dus geen drukte van andere recreanten – zijn voor de jongeren veruit het belangrijkste bij de keuze van het wandelgebied.

Boven alles lijken jongeren op zoek naar een zen-momentje: rust, vrijheid en ontspanning.

Aanwezigheid van natuur/groen

Aanwezigheid van rust en ruimte (geen drukte van andere recreanten)

Aanwezigheid van rustmogelijkheden onderweg (bijv. picknicktafels of bankjes)

Dat het startpunt van de wandeling dichtbij huis is

Aanwezigheid van een interessante wandelroute in het gebied, bijvoorbeeld lengte of thema

Aanwezigheid van bewegwijzering (bijv. borden, paaltjes, wegwijzers)

Aanwezigheid van bezienswaardigheden – zoals historische gebouwen – op of nabij de route

Aanwezigheid van horeca onderweg

De mogelijkheid om er met de trein/het OV te kunnen komen

■ Zeer belangrijk
 ■ Belangrijk
 ■ Noch belangrijk, noch onbelangrijk
 ■ Onbelangrijk
 ■ Zeer onbelangrijk

Bron: Kien, Onderzoek Wandelen en Jongeren 2022.

Kwaliteit landelijk wandelnetwerk

Het werken aan de landelijke wandelroute infrastructuur is het fundament van het werk van Wandelnet. Met maar liefst 1.000 vrijwilligers werken we aan het op orde houden of verbeteren van de Lange Afstand Wandelroutes, Streekpaden en NS-wandelingen. De visie op routes vormt de leidraad om de kwaliteit van de routes te waarborgen.

Kwaliteit van routes als vertrekpunt

In 2021 heeft Wandelnet een visie op routes opgeleverd. In deze visie is een afwegingskader opgenomen voor zowel bestaande routes als nieuwe initiatieven. Deze visie zet in op kwaliteit en minder op kwantiteit. Geen nieuwe routelijnen uitrollen, maar verdieping zoeken op het bestaande netwerk en daarbij de aansluiting maken met de regio's waar de route doorheen loopt. In 2022 leverden we het Betuwepad op. Een samenwerking met partners uit het rivierengebied en een integratie van routes van andere aanbieders zoals de Klompenpaden en de Struinroutes van Routebureau Uiterwaarde. Verder zijn er mooie innovatieve toepassingen ontwikkeld op routes met een sterk thema, zoals het Marskramerpad. Daarnaast werd het Biesboschpad genomineerd voor de wandelroute van het jaar.

route die ook toekomstbestendig is. In deze afweging wordt ook gekeken naar synchronisatie kansen met het regionale wandelnetwerk.

Kwaliteitscriteria

Voor nieuwe initiatieven is een toetsingskader gemaakt op basis waarvan er wel of niet voor de ontwikkeling van een nieuwe route wordt gekozen. In 2022 zijn voortvloeiend uit de visie, de criteria geheel herzien. De criteria zijn vanuit verschillende invalshoeken opnieuw onder de loep genomen. Vanuit belangenbehartiging, vanuit beleefaspecten, vanuit de routevrijwilligers, vanuit de kernwaarden van een gebied (stad of daarbuiten), vanuit de Europese standaarden enz. Er is een afgewogen set van criteria opgeleverd die de leidraad vormt voor de kwaliteit waar Wandelnet voor wil staan.

Landelijk routenetwerk

Wandelnet beheert en ontwikkelt samen met collega-organisatie Nivon Natuurvrienden ruim 12.000 km Lange-Afstand-Wandelpaden en Streekpaden . Dit landelijke netwerk is te herkennen aan de wit-rode en geel-rode markeringen die internationaal herkenbaar zijn en merkrechtelijk zijn gedeponereerd. De Lange-Afstand-Wandelpaden en Streekpaden zijn onderdeel van het internationale routenetwerk en geven meerwaarde aan de aangesloten fijnmaziger regionale wandelnetwerken.

Kwaliteit routes in relatie tot belangenbehartiging

Het borgen van de kwaliteit van routes is één van de basisaspecten van Wandelnet en zorgt voor een toekomstbestendig netwerk. Daarnaast hangt het op orde houden van de kwaliteit van het wandelroutenetwerk nauw samen met een andere kerntaak 'belangenbehartiging' van Wandelnet, waarbij barrières voor wandelaars opgelost worden en we steeds zoeken naar verbeteringen voor de wandelinfrastructuur in Nederland. Deze beide domeinen vinden elkaar steeds vaker en daar zet Wandelnet ook voor de toekomst verder op in. De routevrijwilligers kennen de regionale belangenbehartiger en omgekeerd, dat is de insteek van Wandelnet om wandelen nog beter tot zijn recht te laten komen in Nederland. Naast de Routedatabank is ook Meldpuntroutes.nl een instrument om beide groepen vrijwilligers inzicht te geven over hoe het er voor staat met de wandelroutes van zowel Wandelnet als die van andere routebeheerders. Cursussen, trainingen en bijeenkomsten bevorderen de samenwerking tussen vrijwilligers en het team in Amersfoort.

Reconstructieschema

In 2022 is gestart met het toepassen van de beleidsuitgangspunten van deze visie. Voor bestaande routes is een reconstructieschema ontwikkeld waarbij meerdere aspecten belicht worden om te komen tot een volwaardige

Meldpunt voor routes

Meldpuntroutes.nl is een website waar wandelaars meldingen plaatsen van onregelmatigheden die zij onderweg tegenkomen. Het meldpunt is één van de belangrijkste instrumenten om de kwaliteit van het routenetwerk op orde te houden, zowel voor de regionale netwerken als het landelijk netwerk. Als de melding betrekking heeft op een LAW of Streekpad dan zorgen de vrijwilligers van Wandelnet en Nivon in het veld voor een passende oplossing. In 2022 kwamen er 3.270 meldingen binnen (in 2021 2.604), waarvan er 2.755 (in 2021 2.510) zijn opgelost. In onderstaande tabel staat een overzicht van alle meldingen en oplossingen per regio.

Meldingen en oplossingen meldpuntroutes.nl

Provincie	Meldingen	Opgelost
Friesland	151	132
Groningen	144	125
Drenthe	175	171
Overijssel	1316	1094
Gelderland	183	134
Noord-Holland	539	518
Flevoland	10	8
Utrecht	218	210
Zuid-Holland	310	185
Zeeland	33	27
Noord-Brabant	143	107
Limburg	48	44
Totaal	3.270	2.755

Er is geen enkelvoudig antwoord te geven op waarom meldingen onopgelost zijn. Er zijn vele uiteenlopende redenen, bijvoorbeeld: de melding is onvolledig, erg complex of de melding is simpelweg nog niet opgelost. In Overijssel zijn er relatief veel meldingen. Dit is te verklaren door verschillende Wandelnetwerken die het meldpunt gebruiken wanneer zij de paden inspecteren.

Inspiratie- en kennisdagen 'Kwaliteit'

Wandelnet organiseert jaarlijks een tweetal inspiratiedagen voor haar stakeholders zoals routebeheerders, provincies en verwante organisaties.

Netwerkbijeenkomst 'kwaliteit'

In juni organiseerden Fietsplatform, KNHS, NTFU en Wandelnet een netwerkdag rondom het thema kwaliteit van de verschillende routevormen. Het gebruikersonderzoek als onderdeel van de nieuwe visie voor de Routedatabank stond centraal en werd gepresenteerd door Cindy Gelderman van Bureau voor Ruimte en Vrije Tijd. Met de aanwezigen werd gediscussieerd over de uitkomsten van dit onderzoek en voor welke opgaven we met elkaar staan. De opgaven werden geformuleerd en daar wordt in 2023 een vervolgslag op gemaakt. Wandelnet gaf een workshop over het kwalitatief hoogwaardig markeren. Een vrijwilliger nam de deelnemers mee in de opgave waar een veldmedewerker voor staat. Van het benodigde gereedschap tot het contact met terreinbeheerders en andere betrokkenen rondom zijn stukje route.

Netwerkmiddag en kwaliteitsmonitor

Kennisbijeenkomst 'kwaliteit en waardering wandelnetwerken'

In september werd een kennisbijeenkomst georganiseerd voor alle routebeheerders die een regionaal wandelroutenetwerk in hun beheer hebben. In Overijssel werd in 2021 een onderzoek gehouden onder wandelaars over de kwaliteit en waardering van hun routenetwerken (wandelen en fietsen). De uitkomsten van het onderzoek en de onderzoeksmethode werd door Overijssel ter beschikking gesteld aan Wandelnet. Wandelnet wil dit onderzoek graag, voor uitsluitend wandelen, onder meerdere geïnteresseerde regio's houden. Niet alleen levert dit waardevolle regionale informatie op over wandelen voor de routebeheerders, het geeft Wandelnet ook de mogelijkheid om te benchmarken als in de verschillende regio's dezelfde methodiek ingezet wordt. Er is een inventarisatie gehouden onder draagvlak bij routebureaus. In 2023 wordt met drie a vier regio's de kwaliteit en waardering van hun wandelnetwerken bij wandelaars verder onderzocht.

NS-wandelingen

Ook in 2022 heeft Wandelnet geïnvesteerd in het controleren en verbeteren van de NS-wandelingen. De gevolgen van de coronapandemie voor de NS-wandelingen zijn voor veel wandelaars weggeëbd, maar de NS ondervindt financieel nog veel gevolgen van de afname van het aantal treinreizigers ten opzichte van het pre-coronajaar. Doordat de frequentie van trein- en busverbindingen is afgenomen, moesten de reisinformatie van vrijwel alle NS-wandelingen worden bijgewerkt. Wandelaars moeten hun reis voortaan iets beter plannen, maar er zijn voornamelijk geen lijnen uitgevallen. Het aantal meldingen via meldpuntroutes.nl blijft afnemen: in 2022 met 23% ten opzichte van 2021. De aard van de meldingen is gecompliceerder. Dat vraagt meer inzet van vrijwilligers en belangenbehartigers om tot een goede oplossing te komen. NS-wandelingen worden het meest gedownload op de site van NS. Maar het aantal downloads op de site van Wandelnet stijgt elk jaar; in 2022 is de stijging 12% ten opzichte van 2021.

Hoogteverschillen Zuid-Limburg © Luuk Gijssels

Nieuwe NS-route: Valkenburg aan de Geul

In juni verscheen er één nieuwe NS-wandeling: Valkenburg aan de Geul. De route kreeg veel publiciteit, waaronder de nieuwsbrieven van NS en Wandelnet, een reportage in wandelkrant Te Voet en berichtjes op social media. Direct na de lancering werd de route veel gedownload.

Top 5 NS-wandelingen via Wandelnet

1. Utrechtse Heuvelrug
2. Veluwezoom
3. Blauwe Kamer Rhenen
4. Rotterdam Maasstad
5. Valkenburg aan de Geul

NS-wandelingen op de schop

In 2022 waren er diverse blokkades en reconstructies. We lichten er drie uit:

- Limburgs Plateau was vier maanden gestremd vanwege ingrijpende werkzaamheden aan de weg in Windraak. Dankzij een goede samenwerking tussen aannemer, padcoördinator en belangenbehartiging werd de route tijdelijk omgeleid. Een schoolvoorbeeld van hoe je met een blokkade kunt omgaan!

- De looprichting van de Hollandse Kade is omgekeerd: de route start in Breukelen en eindigt in Woerden. Zo ervaar je minder overlast van de A2 en kun je na afloop Woerden inlopen.
- Belmonte moest worden omgeleid vanwege ingrijpende werkzaamheden aan en rondom station Ede-Wageningen. Bosgebied De Sysselet was niet meer toegankelijk; nu loopt de route ten zuiden van het spoor over Landgoed Hoekelum.

Vrijwilliger Michiel de Both bij de Sprengkop van de Hoekelumse Spreng © Ernst Koningsveld

Benieuwd naar wat er komt kijken bij het omleiden van een NS-wandeling? Lees het interview met Michiel de Both.

[Interview Michel de Both](#)

Routes in de schijnwerpers

Het (inter)nationale netwerk van LAW's en Streekpaden is nooit af. Als er kansen zijn, komen er soms routes bij en met regelmaat is het nodig een route grondig te herzien. Dat is ook het moment om in te spelen op nieuwe wandelwensen en innovatie op bestaande routes toe te passen daar waar er vraag naar is.

Nieuw: Streekpad Betuwepad

Bloeiende bloesems, groene weides, slingerende rivieren, uiterwaarden en karakteristieke stadjes. Dat is de Betuwe ten voeten uit. Letterlijk zelfs, want wandelen is een perfecte manier om de streek te ontdekken. Het nieuwe Betuwepad wijst je de weg. De route was in 2021 al online beschikbaar via de app en website. 8 september 2022 overhandigde directeur Ankie van Dijk de eerste exemplaren van de gids aan gedeputeerde Peter van 't Hoog (provincie Gelderland) en wethouder Rutger van Stappershoef (gemeente West Betuwe).

Ankie van Dijk (directeur Wandelnet) overhandigt de eerste exemplaren van de Betuwepadgids aan gedeputeerde Peter van 't Hoog (rechts) en wethouder Rutger van Stappershoef (links) van de gemeente West Betuwe © Luuk Gijsselhart

Het was een feestelijke bijeenkomst tijdens de 'appeloogstmaand'. Financiers, stakeholders en de vrijwilligers van het Betuwepad waren te gast middenin de boomgaarden in Ommeren.

Ambassadeur van het Betuwepad

Wethouder Rutger van Stappershoef van de gemeente West Betuwe is de nieuwe ambassadeur van het Betuwepad. Hij neemt het stokje over van Jan de Boer. Voormalig burgemeester van Buren en 'geestelijk vader' van het Betuwepad.

De vrijwilligers van het Betuwepad ontvangen streekpakket en gids © Luuk Gijsselhart

Het Betuwepad is mede mogelijk gemaakt door bijdragen van de provincie Gelderland, de Regiodeal FruitDelta Rivierenland en het Regionaal Investeringsfonds (RIF) van FruitDelta Rivierenland.

Nieuwe gidsen: Waterliniepad en Betuwepad

Bij Wandelnet verschenen dit jaar twee gidsen. Naast de nieuwe gids van het Betuwepad verscheen er in april een nieuwe druk van het Waterliniepad. Het was de tweede druk als LAW-gids. Eerder was de gids ook als Streekpadgids uitgegeven.

Ook bij de collega's van Nivon verschenen herdrukken: in april liep al weer de 10e druk! van het Pieterpad deel I (Pieterburen-Vorden) van de persen. Er was ook een nieuwe druk van het populaire Trekvogelpad.

Verkoop van wandelgidsen

In totaal gingen er het afgelopen jaar ruim 17.000 LAW- en Streekpadgidsen over de toonbank. In vergelijking met het absolute topjaar 2021, betekende wel een terugval van de verkoop. Ook in 2022 was het Krijtlandpad de best verkochte gids. Maar nu kort op de hielen gezeten door het Marskramerpad, waarvan eind 2021 de nieuwe druk werd gepresenteerd. De nieuwe paden Biesboschpad (2021) en Betuwepad (2022) nestelden zich direct in de top 5, die verder gecompliceerd werd door het Romeinse Limespad.

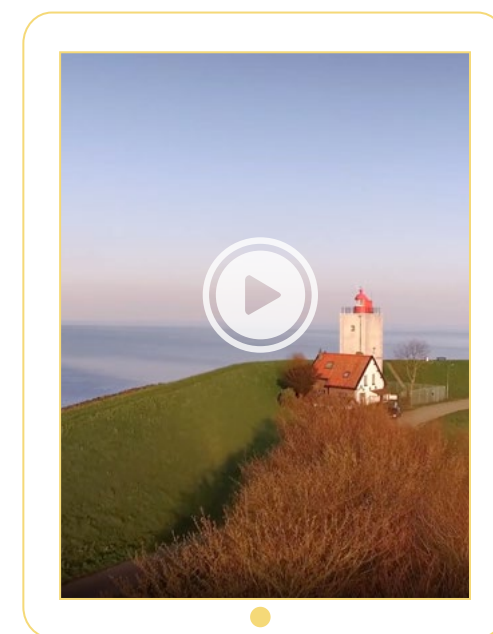
Top 5 bestverkochte gidsen

1. Krijtlandpad
2. Marskramerpad
3. Biesboschpad
4. Betuwepad
5. Romeinse Limespad

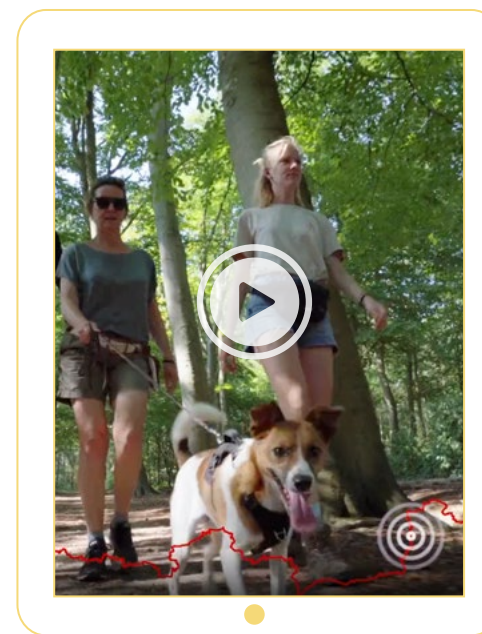
beleefelementen in hun kanalen. Door dit soort samenwerkingen is het eigenaarschap van wandelen belegd in de regio en bij Wandelnet.

Marskramerpad

Het Marskramerpad is een bijzonder pad, het omvat alle landschapsvormen die Nederland rijk is. Om te laten zien hoe mooi deze route door ons land loopt is in vogelvlucht een filmische impressie gemaakt van het oosten vanaf de Duitse grens naar het westen eindigend aan zee. Deze video wordt op de landingspagina van het Marskramerpad getoond en ook ingezet bij belangenbehartiging. Aan de hand van dit filmpje wordt het vele werk toegelicht wat achter de schermen plaatsvindt om het pad ook zo aantrekkelijk te houden.

Ontdek de Westfriese Omringdijk

Ontdek het Marskramerpad

Pionierspad

Voor het Pionierspad zijn er naast podcasts en video's ook rondwandelingen ontwikkeld die het beste van Flevoland laten zien. De samenwerking met terreineigenaren is verrassend en laat zich ook zien in het afzenderschap van de beleefelementen.

Veel nieuwe projecten zijn in 2022 gestart en vinden hun vervolg of afronding in 2023. Het betreft het Krijtlandpad, Streekpad Nijmegen, het Pionierspad, De Limes en het Hertogenpad.

Wandelarrangement Marskramerpad

Wandelen is de perfecte manier om ons eigen land beter te leren kennen. In samenwerking met ANWB is Wandelnet in 2022 gestart met het organiseren van wandelarrangementen. De pilot was in Twente met een verblijf op een 5-sterren vakantiepark op de Sallandse Heuvelrug. Dit is de perfecte uitvalbasis voor het wandelen van twee etappes van het Marskramerpad. In 2023 krijgen de wandel-arrangementen een passend vervolg en zullen er in samenwerking met de ANWB nog eens vier nieuwe wandelarrangementen worden opgeleverd.

Wandelarrangement Marskramerpad

Beleefwaarde op routes en innovatie

In 2021 is Wandelnet begonnen om beleefwaarde toe te voegen op routes. Zo wordt onder andere streekeigen beleving toegevoegd aan de wandelingen door middel van podcasts en/of video. Hiervoor werkt Wandelnet samen met een groep innovatievrijwilligers.

Westfriese Omringdijk

Na een succesvolle pilot in 2021 voor het Scholtenpad is er een beleeflaag toegevoegd aan Streekpad Westfriese Omringdijk. Met beide recreatieschappen is vormgegeven aan de thema's uit dit gebied. De video's zijn zowel langs het Streekpad alsook in het wandelroutenetwerk middels QR-codes te bekijken. De recreatieschappen verzorgen het beheer en onderhoud van de paaltjes met QR-codes. Daarnaast communiceren Wandelnet en de recreatieschappen in het veld en communiceren over de

Nominaties van routes

Het Streekpad Biesboschpad deed in 2022 mee voor de titel 'Wandelroute van het Jaar 2022 in de Benelux'. De route behaalde een top 5 notering, maar werd uiteindelijk niet tot winnaar verkozen. Het is ons weer gelukt om door te dringen tot de shortlist van de Wandelroute van het Jaar 2023. In februari 2023 horen we of ons Betuwepad de eretitel 'beste nieuwe Benelux-wandelroute' mag voeren.

Wandelaars op het Biesboschpad © Esther Kuipers Photography

Routedatabank

De landelijke Routedatabank is een geografisch informatiesysteem (GIS) waar gemarkeerde recreatieve routes centraal worden verzameld. Hier worden ze zo nodig bewerkt en ontsloten voor beheer, belangenbehartiging en beleid. Daarnaast dient het als basis in sommige routeplanners en apps. De brondata van derden, van bij elkaar tienduizenden kilometers routenetwerk, wordt op één plek voor heel Nederland verzameld en gedistribueerd. De Routedatabank is direct gekoppeld aan het meldpunt routes. Veranderingen of wijzigingen op routes worden hierdoor in beide systemen op dezelfde wijze actueel gehouden.

Samenwerking

Wandelnet en Fietsplatform zijn eigenaar van de Routedatabank. Zij verzamelen regionale en landelijke (gemarkeerde) fiets- en wandelroutedata en distribueren deze via de Routedatabank. Belangrijke pijlers hierin zijn de kwaliteit en actualiteit van de data. De NTFU (de sportbond voor toerfietsen) en de KNHS (de paardensportbond) zijn in 2021 aangesloten en de actuele mountainbikeroutes en de ruiter- en menroutes zijn stapsgewijs aan de Routedatabank toegevoegd. Om de databeheersystemen van KNHS en NTFU voor de koppeling naar de Routedatabank mogelijk te maken, heeft Wandelnet de projectcoördinatie verzorgd.

Ontwikkeling routedatabank

In 2022 zijn vrijwel alle regionale wandelnetwerken aangesloten bij de Routedatabank. Het was een relatief rustig jaar qua doorontwikkeling van routenetwerken in Nederland. Wel is de Routedatabank nog steeds groeiende. We publiceren namens alle wandelregio's 46.000 kilometer aan wandelnetwerk. De grootste groei qua kilometers vond plaats in Drenthe (Noordenveld) en Zeeland (Reimerswaal). Maar overal in het land werden doorlopend wijzigingen en grotere reconstructies doorgevoerd. Voor 2023 verwachten in diverse regio's verdere uitbreiding van wandelnetwerken, o.a. Drenthe, Veluwe en Utrecht-oost.

In 2022 hebben we verder geïnvesteerd om de aangeleverde regionale wandelnetwerk-data zo veel mogelijk geautomatiseerd in ons landelijk bestand te kunnen inlezen. We verwachten dit geo-ICT-traject voorjaar 2023 op te leveren. Daarmee kunnen we efficiënt al onze data publiceren op wandelnet.nl, de landelijke routeplanner, de Routedatabank, het (wandel)meldpunt, de overheids-website PDOK (Publieke Dienstverlening Op de Kaart) en de Atlas Leefomgeving van het RIVM.

Wandelnetwerk overzichtskaart per regio

Wandelnetwerk overzichtskaart landelijk

Ontwikkeling Routedatabank

Actuele gebruikers:

- Ongeveer 100 gemeenten en alle provincies
- Rijkswaterstaat, RVO en enkele ministeries
- Routebureaus en recreatieschappen
- Alle waterschappen
- Terreinbeheerders zoals Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten
- Onderwijs- en onderzoeksinstituten
- Bijna alle meldkamers en diverse veiligheidsregio's
- Ruim 70 adviesbureaus op het gebied van landschapsarchitectuur, infrastructuur, stedenbouw, recreatie en ruimtelijke ordening, vaak in opdracht van gemeenten of andere overheidsorganisaties
- En ongeveer 80 organisaties die de data gebruiken voor consumententoepassingen (planners, apps, gedrukte kaarten)

Visievorming en gebruikersonderzoek

Vrijwel alle gemarkeerde routevormen zijn opgenomen in de Routedatabank. Een goed moment om de waardering en het gebruik van de Routedatabank te meten en te toetsen waar we in de toekomst met de verschillende routevormen op in zouden moeten zetten. Er is een breed online onderzoek geweest onder gebruikers en potentiële gebruikers; er waren diepte-interviews met gebruikers van verschillende organisaties. Van een routebureau tot een gemeente en van een onderzoeksbureau tot een terreinbeheerder. De uitkomst was dat de routedatabank een goed gewaardeerde tool is, waarover men een hoge tevredenheid toonde, zowel in de opbouw als in de kwaliteit van de data. Verder is de tool de enige in zijn soort in Nederland en voorziet in een behoefte van vele gebruikers. Met het bij elkaar brengen van alle routedata, draagt de routedatabank bij aan de kwaliteit van routegebonden recreatie in Nederland.

Gebruik routedatabank

De Routedatabank is vooral bedoeld als een business-to-business instrument, waarbij de data ook kunnen dienen voor het ontwikkelen van consumentenproducten, zoals kaarten, wandelplanners en -apps. De Routedatabank kent momenteel 350 gebruikers met rechten voor gebruik van de brondata, een groei van ongeveer 50 gebruikers in 2023. Deze gebruikers raadplegen en downloaden de data of kunnen deze koppelen met de eigen server of GIS. Daarnaast kunnen een veelvoud aan gebruikers de data via viewers (of web map services) bekijken. Hierin is de PDOK het belangrijkste medium met ca. 10.000 unieke gebruikers per maand.

De Routedatabank is voor Wandelnet een essentieel instrument voor de kwaliteit van het routenetwerk en de belangenbehartiging. De borging van het landelijk routenetwerk in de Omgevingswet is een belangrijke basis. Zowel landelijke, provinciale, regionale als gemeentelijke overheden moeten op basis van die wet rekening houden met de kwaliteit van het routenetwerk. Omdat alle recreatieve routedata actueel beschikbaar zijn, kan daar in de beleids- en planvorming rekening mee worden gehouden.

Opgaven Routedatabank

Uit het eerder genoemde onderzoek zijn een aantal opgaven gedestilleerd waaraan de komende jaren gewerkt gaat worden:

1. De organisatie versterken en verbeteren achter het systeem;
2. Een betere zichtbaarheid van de routedatabank in uitingen van de organisatie;
3. Het verbeteren van de communicatie met gebruikers o.a. over hoe de tool in te zetten en meer uitleg voor nieuwe gebruikers;
4. De kwaliteitscriteria op de data aanscherpen en doorvoeren.

Netwerkbijeenkomst 'kwaliteit' in teken van Routedatabank

De in juni georganiseerde netwerkbijeenkomst (zie hoofdstuk 3) stond in het teken van het gebruikersonderzoek van de Routedatabank. Hier was ook de gelegenheid om partijen mee te nemen in de stappen die er te zetten zijn voor een kwalitatieve en zichtbare routetool waar alle routebeheerders van recreatieve routes uiteindelijk in samen komen en achter moeten staan. De opgaven werden besproken en aangescherpt en verwerkt in de visie die eind 2022 werd opgeleverd.

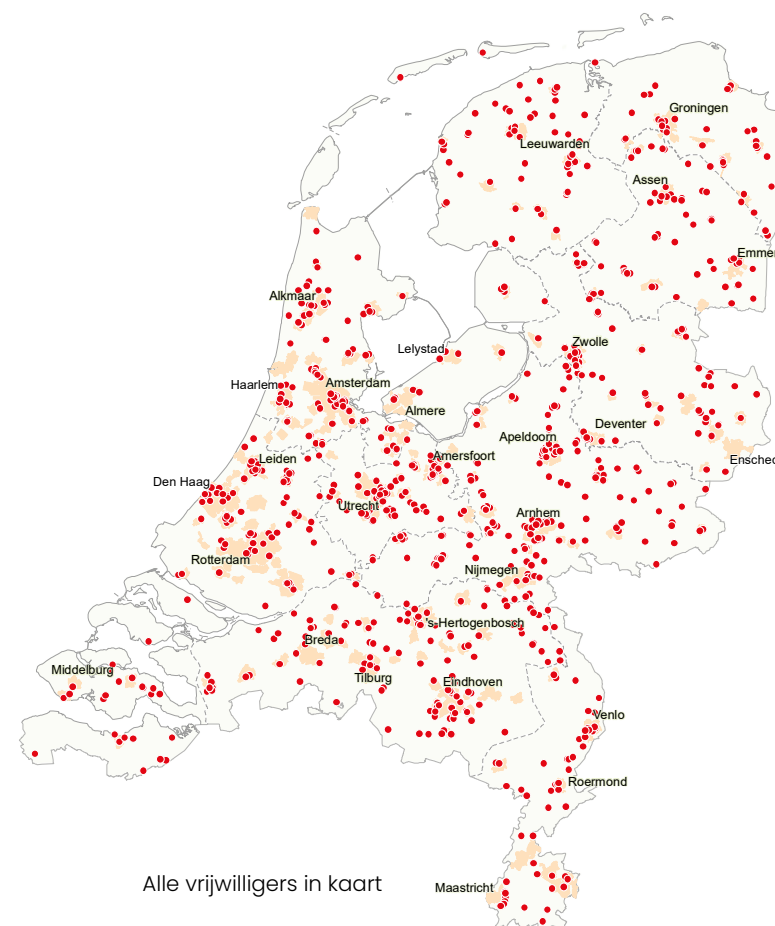
Vrijwilligers

Samen met 1.000 vrijwilligers, verspreid door het hele land, zet Wandelnet zich samen met collega-organisatie Nivon Natuurvrienden in voor het onderhouden, beschermen en doorontwikkelen van 12.000 km aan wandelroutes en maar liefst ruim 46.000 km aan wandelnetwerk. De kwaliteit van de routes staat daarbij hoog in het vaandel. Een tijdrovende bezigheid die veel inzet vergt van alle vrijwilligers. Samen met hen zorgen we ervoor dat het wandelnetwerk in Nederland van dusdanige kwaliteit blijft, zodat de wandelaar optimaal kan blijven genieten van de wandelingen!

Groeiend aantal vrijwilligers

Ook in 2022 trok Wandelnet nieuwe vrijwilligers aan. Waar de organisatie in 2021 de magische grens van 1.000 vrijwilligers overging, zijn dat er in 2022 nog eens 75 meer. In onderstaande afbeelding is terug te lezen hoe het aantal vrijwilligers de afgelopen jaren is gegroeid en waar de vrijwilligers zich in Nederland bevinden.

Aantal vrijwilligers ontwikkeling

Vrijwilligersdagen

Inspiratiedag 'zichtbaarheid'

De inspiratiedag voor belangenbehartigers, padcoördinatoren en vrijwilligers routekwaliteit vond dit jaar plaats op 19 maart in De Observant in Amersfoort. Het was fijn om elkaar allemaal weer te zien. De bijeenkomst stond in het teken van zichtbaarheid en trots.

Groepsfoto inspiratiedag

Vrijwilligersdag 'drijfveren voor wandelen'

Op zaterdag 1 oktober waren alle vrijwilligers uitgenodigd voor de vrijwilligersdag in de Zwarte Silo, een voormalige graansilo in het Havenkwartier van Deventer. Het thema was drijfveren voor wandelen; van tijd voor jezelf of juist tijd met anderen tot je hoofd leegmaken of juist vol laten lopen met verhalen over geschiedenis en cultuur. Van doorstappen en toppen bereiken tot ontspannen en tijd voor koffie. De belangrijkste vraag was:

Groepsfoto vrijwilligersdag met op de achtergrond De Zwarte Silo © Luuk Gijssels

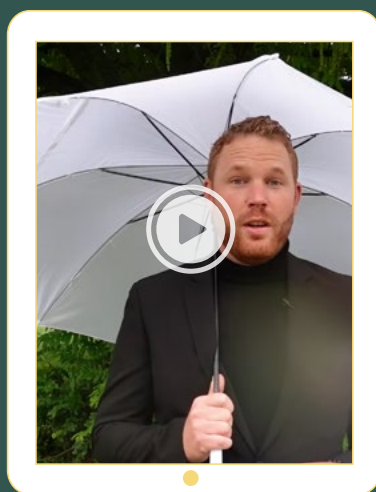
wat maakt dat jij de wandelschoenen aantrekt? Op het programma stond een inspirerende lezing van schrijver en journalist Flip van Doorn, mooie workshops en natuurlijk een wandeling in Deventer.

Nationale vrijwilligersdag

Wandelnet is ontzettend trots op haar vrijwilligers. Op de Nationale Vrijwilligersdag (7 december) zijn de vrijwilligers bedankt voor hun tomeloze inzet. Want hoe anders zou Wandelnet en wandelend Nederland eruitzien zonder vrijwilligers.

Gedeputeerde Roy de Witte bedankt vrijwilligers

Gedeputeerde Roy de Witte (provincie Overijssel) had een videoboodschap opgenomen voor de vrijwilligers. Bekijk de video.

Johan Vellinga is vrijwilliger van het eerste uur

Johan is een van de langst actieve vrijwilligers van Wandelnet en al actief sinds de oprichting in 1980. Met een portret is een ode uitbracht aan deze vrijwilliger van het eerste uur.

Bekijk portret

Cursus beschikbaar voor (nieuwe) markeerders

In 2022 zijn er vier markeercursussen gegeven voor in totaal ongeveer 50 deelnemers. De cursussen dienen ter ondersteuning om de kwaliteit van de markeringen van de wandelroutes hoog te houden. Deze cursussen geven de vrijwilligers handvatten om hun werk in het veld goed te kunnen doen en werkt tegelijkertijd mee aan zo veel mogelijk uniformiteit in het markeren.

Vrijwilliger in actie

Community

Alle LAW's, Streekpaden en overige wandelroutes worden digitaal aangeboden via Wandelnet.nl en de routeplanner. Onderstaand overzicht geeft inzicht in de statistieken voor het gebruik van de 'app, routeplanner en website' door wandelaars over de afgelopen jaren heen.

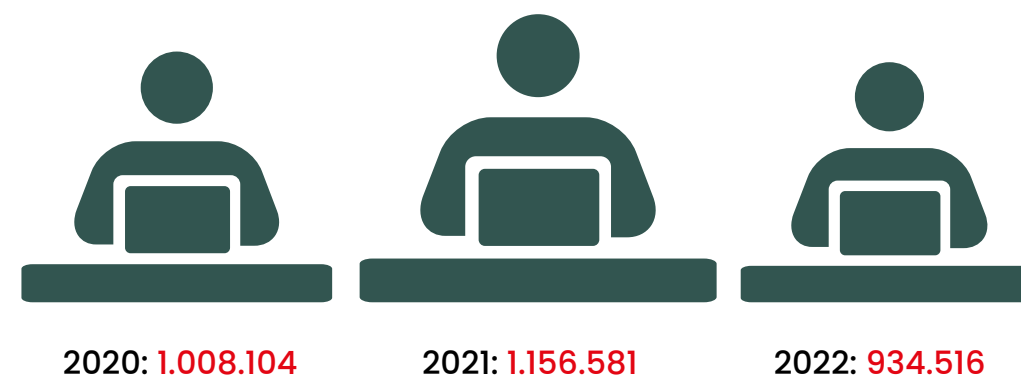
Ontwikkeling website

In 2022 heeft Wandelnet verder ingezet op de doorontwikkeling van de complete website. De website heeft een update gekregen en is voorzien van een nieuwe uitstraling. Daarnaast is er gewerkt aan de gebruiksvriendelijkheid en de inspirerende functie van de website. De website biedt bezoekers nu nog meer informatie en wandelinspiratie voorafgaand aan een wandeling. Dit is duidelijk terug te zien in de pagina's van de Streekpaden. In één oog opslag is nu duidelijk waar de wandelroute loopt in Nederland en uit hoeveel dagwandelingen deze bestaat en hoe deze eruitzien.

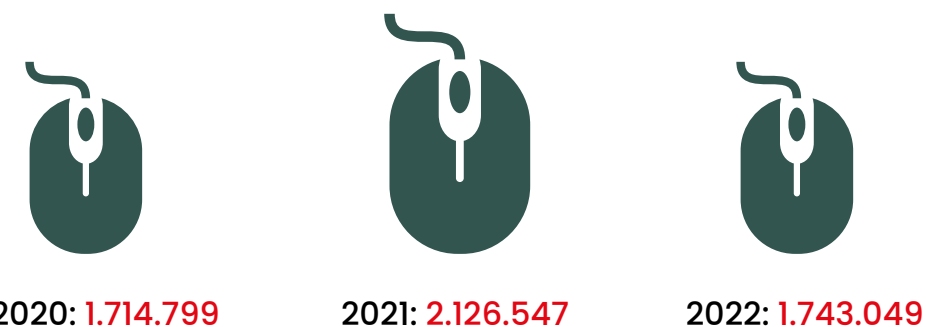
Vindbaarheid website

Naast de uitstraling en gebruiksvriendelijkheid is er geïnvesteerd in de vindbaarheid van de website. Ondanks het investeren in de vindbaarheid zien we helaas een terugloop in het aantal unieke bezoekers en sessies t.o.v. voorgaande jaren. De terugloop is grotendeels te verklaren door de stroomversnelling waarin wandelen belandde door het sluiten van alternatieve sportfaciliteiten gedurende de pandemie. Een nieuwe doelgroep ontdekte in deze periode het wandelen. Nu alles weer geopend is, zien we dat de vraag naar wandelroutes weer iets afneemt. Positief is wel dat wandelaars die Wandelnet inmiddels al kennen de website vele malen vaker weten te vinden, zie de groei in het aantal paginaweergaven in 2022.

Websitestatistieken aantal gebruikers

Websitestatistieken aantal sessies

Website aantal paginaweergaven

Routeplanner en app

In 2022 werden via de website en app van Wandelnet maar liefst 399.741 routes en/of routebeschrijvingen gedownload; van de bekende Lange-Afstand-Wandelpaden, Streekpaden tot de NS-wandelingen en OV-stappers. Onderstaande statistieken tonen een toename aan in het aantal downloads over de afgelopen jaren.

Routedownloads

Jaar	Routeplanner	NS-wandelingen	OV-stappers
2020	247.935	31.567	47.792
2021	292.595	36.370	66.072
2022	308.431	40.660	50.650

Optimalisatie

Het afgelopen jaar is de gebruiksvriendelijkheid van de routeplanner stapje voor stapje geoptimaliseerd. Daarnaast is er een update geweest van de Wandelnet-app. Deze is nu overzichtelijker en daarnaast ook makkelijker in gebruik. Wat de gebruikers vast ook is opgevallen is de nieuwe huisstijl.

In 2023 zal Wandelnet een verdiepend gebruikersonderzoek uitvoeren onder de achterban van Wandelnet om te onderzoeken waar verbeterpunten liggen. Een aandachtspunt voor komend jaar is om de optie om zelfgemaakte wandelroutes in te laden in de app te verbeteren.

Social media en nieuwsbrieven

Afgelopen jaar was Wandelnet online goed zichtbaar in de pers, via social media, blogs en nieuwsberichten op de website. Het vrijwillige redactieteam heeft daar een belangrijke bijdrage aan geleverd: voor en door wandelaars. De online achterban van Wandelnet op social media is ten opzichte van 2021 gegroeid met ruim 5%. Daarnaast was dit het eerste jaar waarin de frequentie van de Lopende Zaken nieuwsbrief verhoogd is naar maandelijks. Dit zorgt voor extra contactmomenten met de community.

Community statistieken

Jaar					
2020	2.000	11.500	5.700	1.000	35.000
2021	3.100	14.000	6.500	1.600	35.500
2022	3.700	14.200	6.500	2.200	36.000

Mediapartners

De Lange-Afstand-Wandelpaden en NS-wandelingen konden ook in 2022 weer rekenen op veel belangstelling in de media.

50VitaalPlus

Bij onze mediapartner 50VitaalPlus werden het Trekvogelpad, de nieuwe NS-wandeling Valkenburg aan de Geul en het nieuwe Betuwepad in het magazine voor het voetlicht gebracht. In het kader van de Nationale Vrijwilligersdag werd er een volledige spread opgenomen over oer-vrijwilliger Johan Vellinga en het Nederlands Kustpad Friesland-Groningen.

Wandelmagazine te voet

In wandelmagazine 'te voet' werden in de rubriek Dwars door Nederland artikelen opgenomen over het Trekvogelpad en het nieuwe Betuwepad. Helaas werd eind december duidelijk dat deze uitgave stopt als printversie.

Magazine Wandel.nl

In de juni-editie van het tijdschrift Wandel.nl van KWbN stond een tien pagina lange LAW routespecial. De hoofdboodschap was: 'zet een LAW op je bucketlist'. Er werden zes lange-afstands-wandelpaden uitgelicht: Marskramerspad, Nederlands Kustpad, Zuiderzeepad, Romeinse Limespad, Noaberpad en Waterliniepad.

NS Dagje Uit

De acties met NS Dagje Uit (voorheen Spoor) kregen ook weer een vervolg.

Ontwikkeling aantal donateurs

Het werk van Wandelnet is zonder donateurs bijna niet mogelijk. Ten opzichte van vorig jaar is het aantal donateurs en donaties wederom gestegen. In 2022 kon Wandelnet rekenen op de steun van 11.330 trouwe donateurs. Het grootste deel van donateursontvangsten wordt geïnd via incassomachtigingen.

2020	2021	2022
Donateurs: 9.700	Donateurs: 10.600	Donateurs: 11.330
Bedrag: €192.815	Bedrag: €216.902	Bedrag: €252.988

Wandelaars op de dijk langs de Nederrijn © Ad Snelderwaard

Het belang van de wandelaar

Als we Nederland mooier willen maken voor wandelaars moeten we bestuurders, beleidsmakers, adviseurs en terrein-eigenaren ervan overtuigen dat dit voor veel mensen belangrijk is en ook laten zien hoe daar werk van gemaakt kan worden. Om dat te bereiken zetten we onze kennis en ervaring uit de praktijk in en zorgen we dat wandelen op de agenda komt te staan en dragen we bij aan betere plannen met concrete oplossingen. Of het nu gaat om de kwaliteit van routes, het voorkomen van barrières voor wandelaars, of het tegenhouden van de afsluiting van een openbaar wandelpad: Wandelnet behartigt landelijk, regionaal en lokaal met onze vrijwilligers de belangen van de mens te voet.

Belangenbehartiging kende in 2022 een aantal speerpunten, successen en lopende zaken. Er werd voor gezorgd dat wandelen werd opgenomen in gemeentelijke omgevingsvisies en mobiliteitsplannen, de belangen van wandelaars werden verdedigd bij plannen om wandelpaden af te sluiten en er werd aandacht gevraagd voor de meerwaarde van wandelen voor een gezonde werk- en leefomgeving.

Twaaftal en experts

Ook voor de belangenbehartiging geldt dat er zeer veel werk wordt verzet door onze vrijwilligers. De 'harde kern' daarvan wordt gevormd door het zogenaamde twaaftal; twaalf provinciale belangenbehartigers die veelal samen met een team van regionale vrijwilligers de contacten met overheden en terreineigenaren onderhouden, ontwikkelingen volgen, bijeenkomsten bijwonen en concrete voorstellen doen aan wegbeheerders voor het verbeteren van de wandelinfrastructuur in hun regio.

Verkiezingen Provinciale Staten en Waterschappen

In 2022 stond binnen het twaaftal de voorbereiding op de verkiezingen voor de Provinciale Staten en Waterschapsbesturen (15 maart 2023) hoog op de agenda. Immers, door nu al de contacten te leggen of aan te halen met partijen en politici wordt de kans groter dat er ook in de nieuwe colleges en besturen aandacht (en geld) komt voor wandelen.

Op enkele grotere, inhoudelijke thema's waren ook in 2022 beleidsvrijwilligers actief, al dan niet binnen het verband van 'expertteams'. Met deze experts op het gebied van water, natuur en landschap, omgevingswet, sport en gezondheid, barrières, wegenwet en mobiliteit hebben we veel slagkracht om landelijk te lobbyen en het belang van wandelen onder de aandacht te brengen. Daarnaast ook om het twaaftal te ondersteunen met actuele en toepasbare kennis over ontwikkelingen waarmee we wandelen onder de aandacht kunnen brengen.

Nieuwe barrières voor wandelaars voorkomen

Wegen, kanalen en rivieren, spoorwegen en afgesloten gebieden en paden kunnen ervoor zorgen dat wandelaars ver moeten omlopen of niet de mooiste routes kunnen volgen. Wandelnet zet zich daarom hard in om nieuwe barrières voor wandelaars te voorkomen of bestaande barrières te slechten. Het doel is het beschermen en realiseren van een fijnmazig wandelnetwerk van wegen en paden voor zowel mooie ommetjes vlakbij huis, als voor korte en lange wandeltochten.

Niet Actief Beveiligde Overwegen

Al langere tijd vragen de onbewaakte overwegen in Nederland onze speciale aandacht. Het opheffen van 180 Niet Actief Beveiligde Overwegen (NABO) in Nederland door wordt door ProRail (in opdracht van het Rijk) uitgevoerd en kan als gevolg hebben dat wandelaars het spoor niet meer kunnen kruisen of dat ver moet worden omgelopen via onaantrekkelijke, onveilige wegen. Nederland telde bij de start van het programma in 2016 in totaal maar liefst 83 onbewaakte overwegen die onmisbaar zijn voor wandelaars. Samen met de partners uit de adviesgroep Infrastructuur en Recreatie: ANWB, Fietsersbond, Fietsplatform en NOC*NSF heeft Wandelnet zich ook in 2022 weer ingezet voor goede oplossingen. Onder druk van de deadline van het Rijksprogramma (eind 2024 moet ProRail klaar zijn) en het tekort aan geld, komen sommige oplossingen die oorspronkelijk in beeld waren, zoals tunnels, bruggen of het

aanbrengen van beveiliging, toch op losse schroeven te staan. Door hiervoor aandacht te blijven vragen bij het ministerie, provincies en gemeenten boeken we soms succes, maar het zal nog veel lobbywerk en vergen om voor de resterende onbewaakte overwegen goede alternatieven te realiseren.

Jonas Créton, belangenbehartiger Wandelnet, met opiniestuk in De Stentor

Er is een beweegcrisis in Nederland. Meer wandelen is de oplossing, maar het wordt wandelaars niet makkelijk gemaakt. Ook in Diepenveen worden wandelaars tot stilstand gebracht.' In juni schreef Jonas Créton, belangenbehartiger Wandelnet, een artikel waarin hij oproep om de gekozen aanpak rondom onbeveiligde spoorwegovergangen te heroverwegen.

[Lees het opiniestuk](#)

Casus: Pontje Nieuwer Ter Aa

Veerpontjes zijn voor wandelaars een erg aantrekkelijke manier om rivieren en kanalen te kunnen kruisen. Juist daarom kwam Wandelnet in 2022 in actie om de dreigende opheffing van het veerpontje over het Amsterdam-Rijnkanaal bij Nieuwer ter Aa te voorkomen. Samen met TeVoet, de Fietsersbond, Fietsplatform en de lokale actiegroep 'Laat ons niet zwemmen' zetten we een actie op touw om Minister Harbers (Infrastructuur en Waterstaat) ervan te overtuigen dat er eerst een veilige brug moet komen voordat het pontje uit de vaart wordt genomen. Door middel van een petitie, veel media-aandacht en steun van de Provincie Utrecht en gemeente Stichtse Vecht kregen we een meerderheid in de Tweede Kamer achter ons voorstel en besloot de minister eind 2022 dat de veerdienst pas wordt opgeheven als er een goed alternatief is.

Overhandiging van de petitie © Wiebe Kiestra Fotografie

Dijkafsluitingen

Afsluitingen van dijken (al dan niet tijdelijk) vroegen meermaals onze aandacht in 2022. Voor het Grenslandpad werd na overleg met Waterschap Scheldestromen en Natuurmonumenten een mooi compromis bereikt om grotendeels buitendijks langs de Oosterschelde te kunnen blijven wandelen, met uitzondering van het broedseizoen. Het vaker openstellen van de Afsluitdijk voor wandelaars van het Zuiderzeepad tijdens de nog zeer lang durende werkzaamheden lukte helaas nog niet, ondanks steun van een groot deel van de Tweede Kamer. Voor het weer openstellen van de Hoge Dijk in Aalsmeer, waar onder andere het Pelgrimspad gebruik van maakte maakten we ons hard richting de gemeente. Met een handhavingsverzoek vroegen we om de hekken die door particuliere eigenaren zijn aangebracht te verwijderen. Deze zaak loopt door in 2023.

Bewandelbaar landschap

De vraag naar wandelmogelijkheden is de laatste jaren flink gegroeid. Wandelen in de 'donkergroene' natuurgebieden wordt steeds meer beperkt vanwege de verstoring van kwetsbare soorten. Hierdoor is het van belang meer wandelpaden te creëren in het agrarische gebied en zeker in de stadsranden. Dit hebben we in 2022 op verschillende manieren op de politiek-maatschappelijke agenda gezet. Zo lobbyden Wandelnet met 13 andere partijen voor het meenemen van ons recreatieve belang in de uitwerking van het Nationaal Programma Landelijk Gebied. Ook organiseerden we een goed bezochte bijeenkomst op basis van onze inspiratiebundel 'Bewandelbaar landschap'. We enthousiasmeerden daarmee andere partijen om te werken aan meer wandelmogelijkheden in het landelijk gebied. Tijdens die bijeenkomst presenteerden we ook de uitkomsten van ons onderzoek naar de beste manieren om boeren te motiveren om hun land open te stellen voor wandelaars. Ook de komende jaren steken we veel tijd en energie in dit thema.

Bijeenkomst Bewandelbaar landschap

Ruimte voor lopen

De groeiende aandacht voor meer ruimte voor lopen in beleid en op straat wordt onderstreept door het toenemend aantal partijen (overheden, maatschappelijke organisaties en kennisinstellingen) dat zich achter de doelstellingen van het platform Ruimte voor Lopen schaaft. Wandelnet is initiatiefnemer en aanjager van dit landelijke platform waar 56 organisaties partner van zijn, waaronder de provincies Gelderland, Friesland, Zuid-Holland en Utrecht. Binnen de CityDeal Ruimte voor Lopen hebben negen grote steden, de Rijksoverheid en maatschappelijke partijen zich gecommitteerd om 4 jaar te experimenteren met loopbeleid in een stedelijke omgeving.

Binnen alle drie de werklijnen staan we vanuit Wandelnet ons mannetje om innovatie op stedelijk loopbeleid te versterken, versnellen en te verspreiden. Samen met Rebelgroup (adviesbureau) en Fietsersbond werkten we bovendien aan een concrete uitwerking van ontwerpprincipes voor het concept '15-minutenstad', waarbij actieve mobiliteit (lopen en fietsen) voorop staat bij de inrichting van nieuwe woningbouwlocaties.

Werken in Beweging

Beweging werkt! Daarom helpt Wandelnet werkgevers om hun medewerkers vaker te laten lopen en fietsen. Samen met de Fietsersbond, in opdracht van het ministerie van VWS, maakten we hier de afgelopen drie jaar op vele manieren werk van:

- Met een platform boordevol kennis, inspiratie en een marktplaats;
- Met prikkelende en praktische communicatiematerialen;
- Met inzicht verschaffende certificering en inspirerende bijeenkomsten;
- Met een wetenschappelijk onderbouwde rekentool die laat zien wat meer bewegen écht oplevert.

We hebben in amper drie jaar tijd, ondanks corona, veel in beweging gezet. Wat ons betreft is het einde nog lang niet in zicht voor Werken in Beweging. Zeker niet nu het ministerie van VWS in het najaar van 2022 is gestart met de Nationale Bewegialliance waar we ook als Wandelnet bij zijn aangesloten en waarbinnen we wandelen promoten als meest laagdrempelige manier van bewegen voor de grootste groep Nederlanders.

Allianties waar Wandelnet in participeert

ERA

Wandelnet is lid van de Europese koepelorganisatie voor wandelen: de European Ramblers Association. Jaarlijks neemt Wandelnet deel aan de Europese conferentie en een deel van het nationaal routenetwerk is onderdeel van internationale routes.

ERA

Mobiliteitsalliantie

In 2022 zijn we toegetreden tot deze invloedrijke alliantie, een samenwerkingsverband van meer dan 20 partijen, opgericht om een verandering te bewerkstelligen naar een nieuw, slimmer mobiliteitssysteem waarin zowel de reiziger als de ondernemer flexibel kan reizen. Wandelen was hierbinnen tot nu toe niet meegenomen en we werken eraan om dat te gaan veranderen.

Mobiliteitsalliantie

GroeneII

Wandelnet is aangesloten bij de GroeneII die verschillende natuur- en milieuorganisaties ondersteunt bij de belangenbehartiging in Den Haag. In 2022 namen we deel aan

de gezamenlijke actie 'Niet zonder natuur', die werd geïnitieerd door alle aangesloten groene organisaties.

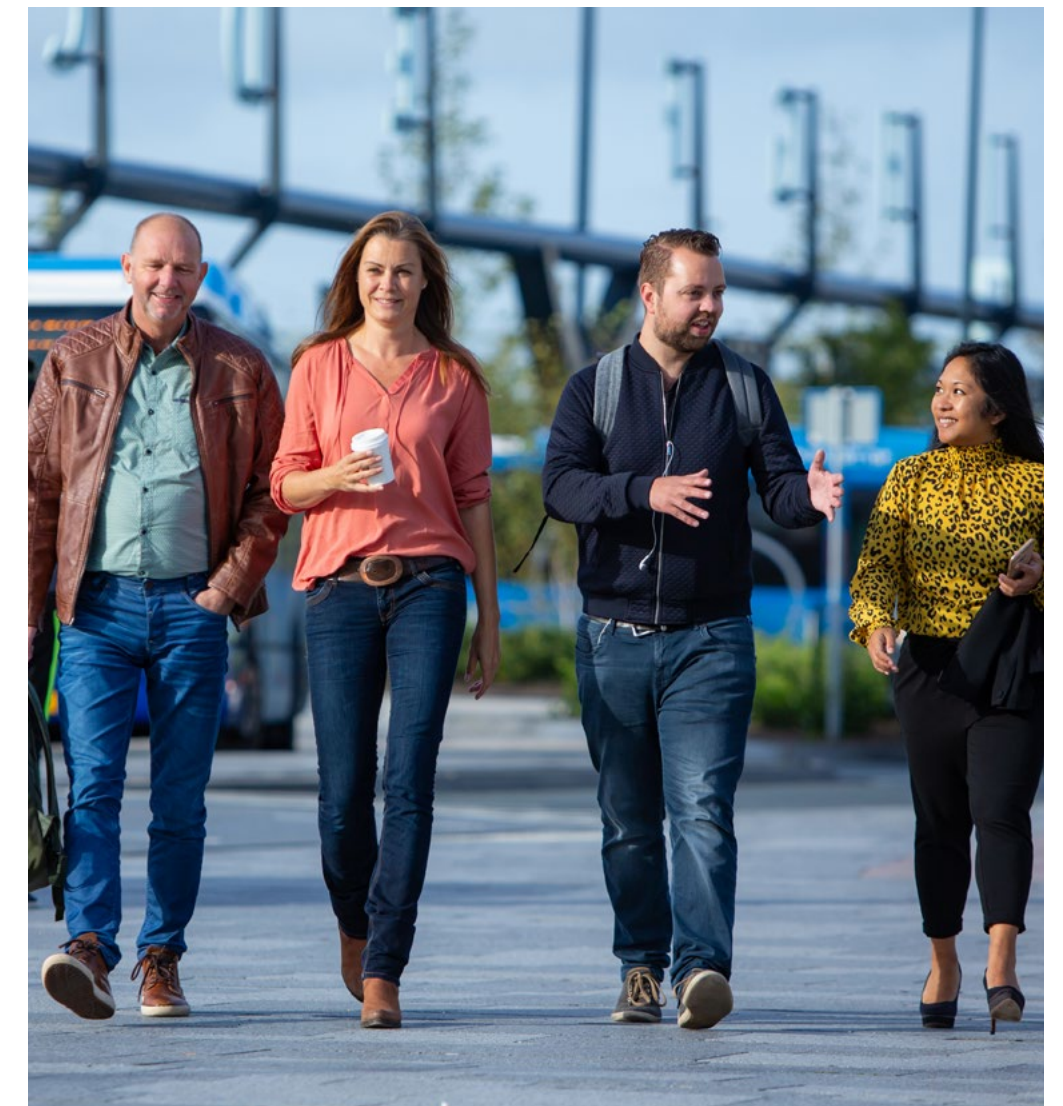
GroeneII

Beweegalliantie

Zie 'Werken in Beweging'.

Coalitie NLBuiten

Zie 'bewandelbaar landschap'.

Groepje voetgangers © Binne-Louw Katsma

Campagnes

Wandelnet zet zich met verschillende campagnes in voor de belangen van wandelend Nederland. Of het nu gaat om het beschermen van het onverharde pad of het bewuster maken van de werkgever van het belang van bewegen tijdens werktijd.

7 april: Wandel Tijdens Je Werkdag

In regen, hagel en met zonnestralen kon er tijdens deze zesde editie van Wandel Tijdens je Werkdag gewandeld worden. De weersomstandigheden waren niet perfect, toch gaf werkend Nederland gehoor aan de oproep van Wandelnet om het zitten te onderbreken met wandelen. Via #wandeltijdensjewerkdag deelden diverse bedrijven en werknemers hun wandelacties.

Ommetje Bedrijven Challenge

Voorafgaand aan de Wandel Tijdens Je Werkdag organiseerden we samen met de Hersenstichting de Ommetje Bedrijven Challenge. Bedrijven uit vijf verschillende branches namen het tussen 7 maart en 7 april tegen elkaar op in de Ommetje-app van de Hersenstichting. Er werden maar liefst 8.934 weetings gewandeld. PinkRocade Ziekenhuizen uit Nieuwegein is de winnaar! Zij hebben een lezing gewonnen van professor neuropsychologie Erik Scherder.

Drie gloednieuwe weetingroutes

Samen met Gemeente Rotterdam en Rotterdam Central District heeft Wandelnet in werk- en wandelstad Rotterdam drie gloednieuwe weetingroutes gelanceerd. De nieuwe routes helpen werkend Rotterdam om binnen het Rotterdam Central District te wandelen. Er is bewust gekozen voor Rotterdam, één van de steden van de Citydeal Ruimte Voor Lopen. De gemeente plaats de wandelaar op een voetstuk. Zo zijn er maar liefst 3.250 km stoep en 9.880 bankjes.

Wethouder Judith Bokhove: 'Lopen is leuk, je beleeft de stad op een bijzondere manier, omdat je op veel meer plekken kunt komen. Lopen is ook gezond. Voor de stad: je vervuult de lucht niet als je loopt. En voor jezelf, omdat bewegen gezond is voor je lichaam en geest. We willen de werknemers in onze stad dus verleiden vaker te lopen en een weetingroute helpt daarbij.'

De volgende editie van de Wandel Tijdens Je Werkdag zal plaatsvinden op 6 april 2023 in provincie Utrecht.

Aftermovie Wandel Tijdens je Werkdag

Oktober: maand van het onverharde pad

Wandelnet heeft oktober uitgeroepen tot maand van het onverharde pad. Bijna alle Nederlanders wandelen wel eens en onverharde paden zijn erg geliefd bij wandelaars. Helaas dreigen op veel plekken onverharde paden verloren te gaan. Dit door herinrichting, afsluiting en opheffing. We moeten er dus zuinig zijn.

Deel een plaatje van je favoriete onverharde paadje

De 'status' van de onverharde paden is vaak niet bekend. Boerenlandpaden, onderhoudspaden, kades van waterschappen en onverharde paden over landgoederen en particulier terrein blijven daarmee veelal buiten het zicht van provincies als het gaat om beleid. Hierdoor is behouden en beschermen lastig wanneer er op dat moment sprake is van herinrichting, afsluiting en opheffing. Samen met vereniging TeVoet riepen we wandelaars een maand lang op om een plaatje te delen van hun favoriete onverharde paadje. Dit onder het motto 'samen kennen we alle mooie paadjes'. De foto's van de onverharde paden kunnen letterlijk op een digitale kaart worden gezet.

Honderden inzendingen

De campagnepagina werd maar liefst 20.000 keer bekeken. Op de landkaart werden door wandelaars meer dan 400 foto's geplaatst. Deze inzendingen zijn gebundeld in een toffe video per provincie en samen met een adviestoolkit 'hoe de onverharde paden te beschermen' richting de politiek gestuurd. Dit om de onverharde wandelpaden top-of-mind te krijgen in aanloop naar de verkiezingen.

Odewandelingen

Daarnaast hadden wandelaars de mogelijkheid om zich aan te melden voor één van de inspirerende odewandelingen, waar door TeVoet meer werd verteld over de bedreiging en historie van de onverharde paden.

Frank Hart te gast bij NPO Radio 1 over de maand van het onverharde pad

Oktober is door ons uitgeroepen als maand van het onverharde pad. Waarom deze maand zo specifiek nodig is, vertelde coördinator belangenbehartiging Frank Hart over in Spraakmakers op NPO Radio 1.

Bureau en bestuur

Wandelnet werkt vanuit de domeinen routes, belangenbehartiging, vrijwilligers, strategie en community.

Bestuur

- Toon Naber, voorzitter
- Sonja Pol, vicevoorzitter (tot en met 31 december 2022)
- Henk Hoen, penningmeester
- Simon Middelkamp, secretaris
- René Vrugt, bestuurslid

In 2022 is gestart met de werving van een nieuw bestuurslid vanwege het aftreden van Sonja Pol.

Bureau

Op het bureau was de personele bezetting per 31 december 2022 acht fte.

Samenwerking

Veel van ons werk wordt mede mogelijk gemaakt door financiële bijdragen van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat en 12 provincies. De overheden zijn belangrijke partners voor ons werk en de kwaliteit van de infrastructuur.

Vanuit partnerschap werken we samen met Nivon Natuurvrienden aan de kwaliteit van het landelijk netwerk van LAW's en Streekpaden. Daarnaast werken we nauw samen andere wandelpartners zoals KWBN en Vereniging TeVoet, routepartners zoals de regionale routebureaus en het Fietsplatform, vrijwel alle terreinbeheerders en diverse lobbypartners waaronder de Fietsersbond, ANWB en NOC*NSF.

Teamfoto bureaumedewerkers 2022

Balans per 31 december 2022

	31-12-2022 €	31-12-2021 €
ACTIVA		
Vaste activa		
Materiële vaste activa	130.125	138.371
Vlottende activa		
Vorraden	17.247	28.638
Vorderingen	197.289	260.361
Effecten	192.222	194.995
Liquide middelen	1.043.706	1.100.271
	<u>1.580.589</u>	<u>1.722.636</u>

	31-12-2022 €	31-12-2021 €
PASSIVA		
Vrij besteedbaar eigen vermogen		
Stichtingskapitaal	5.580	5.580
Bestemmingsreserves	817.651	529.651
Algemene reserve	277.600	544.064
	1.100.831	1.079.295
Voorzieningen	69.551	60.053
Langlopende schulden	118.022	118.022
Kortlopende schulden	292.185	465.266
	<u>1.580.589</u>	<u>1.722.636</u>

Staat van baten en lasten over 2022

	2022 €	Begroting 2022 €	2021 €
Baten			
Rijksbijdragen	288.668	250.000	321.869
Overige overheidsbijdragen en subsidies	510.774	484.049	644.775
Giften en baten uit fondsenwerving	254.915	215.000	216.902
Verkoopopbrengsten	228.060	211.000	279.748
Baten werk in opdracht van derden	-	-	7.385
Overige baten	38.085	54.816	38.085
Totaal van som der baten	1.320.502	1.313.467	1.508.764
Lasten			
Kosten routes	426.432	438.573	560.682
Kosten wandelcommunity	555.671	591.874	500.319
Kosten belangenbehartiging	309.805	252.723	297.525
Vrijwilligerskosten	8.136	4.316	24.803
Overige lasten	-6.139	-	-65.760
Totaal van som der lasten	1.293.905	1.287.486	1.317.569
Totaal baten en lasten	26.597	-72.621	191.195
Financiële baten en lasten	-5.061	-	-4.581
Totaal van resultaat	21.536	-72.621	186.614

WANDELNET

Altijd in beweging

www.wandelnet.nl